

солдата ранило в живіт. Три дні ми його з моєю мамою виховували, але він помер. Він розповідав про себе. Звали його Ігор, фамілію і звідки він - казав, але я вже не помню. Говорив, що його батько загинув у Севастополі, два брати загинули на Дніпрі (1941 г. - А. Е.), осталась дома одна мати. Говорить - "Наверно, ми з нею так і не побачимось!" Йому було років 18 чи 19, молодий, дуже красивий. Поховали його на межі біля яблуні. Після війни хотіли його забрати перепоховати, але ми з мамою не дали, бо він наш, наче родич".

6 октября 2012 г. на Мемориале Славы с. Хижки Конотопского р-на останки неизвестного солдата преданы земле.

МАТВІЄНКО А. А.

ХАЙ НЕ ЗГАСАЄ ПАМ'ЯТЬ!

Ім'я українського письменника-романіста, майстра історичної прози Олександра Олександровича Соколовського - нашого земляка, на превеликий жаль, маловідоме сучасному читачеві.

Народився Олександр Соколовський 8 вересня 1895 р. в м. Конотоп на Чернігівщині в будинку № 48 по вул. Волочаєвській (колишня вул. Мисаківська) в родині дрібного урядовця. Щодо року народження письменника існують розбіжності. У різних виданнях до 1991 р. вказується рік народження 1896, а у довіднику "На порозі смерті", що побачив світ у видавництві "Радянський письменник" у 1991 р., вказано дату 1895 р. На цій даті наполягала і донька письменника Зінаїда Олександрівна.

Отримавши початкову освіту в Конотопі, молодий Сашко Соколовський з 1904 р. по 1914 р. вчиться в Чернігівській гімназії. У Чернігові він познайомився з родиною М. М. Коцюбинського, а на його "суботах" він знайомиться і спілкується з революційно настроєною молоддю, зокрема П. Тичиною, Ю. Коцюбинським, В. Примаковим та ін. Це мало певний вплив на його світогляд та літературну творчість, бо саме на цю пору припадають його перші літературні спроби. У 1914 р. Олександр Соколовський, блискуче закінчивши гімназію, вступає до юридичного факультету Київського університету. Та обдарованому юнакові не судилося стати юристом. У 1915 р. за друкування і розповсюдження прокламацій проти війни його з групою інших студентів юридичного факультету заарештовують, а військово-польовий суд засуджує на п'ять років каторги. Він потрапляє до Саратовського каторжного централу.

Через два роки після Лютневої революції він повертається до Чернігова. Тут він одружується на Тетяні Гуриній, випускниці Чернігівської жіночої гімназії. У 1918 р. у них народилася донька Зінаїда. У 1918 р. за промову на мітингу проти присутності німецько-кайзерівських військ на Україні його було арештовано і кинуто до концтабору на Пінських болотах. Там він захворів на тяжку недугу - сухоти. Спроба втечі завершилася невдало. Його ловлять, катують і ув'язнюють до Брестської в'язниці. Революція в Німеччині принесла йому визволення. Повернувшись до Чернігова, Олександр лікується і працює в кооперативних установах Чернігівської губернії. Починає писати художні твори.

Дещо друкує в журналах. 1924 р. Соколовські переїзять до Києва. Спочатку він працює секретарем в Товаристві політкаторжан, потім, аж до середини 1930-х рр., науковим співробітником у Музеї революції. Обирається депутатом Київської міської ради (1926 р.). Займається літературною творчістю та перекладацькою діяльністю. Зокрема, перекладає з польської, німецької та французької. Та головний творчий життєвий жанр - історичний роман - О. Соколовський обрав не випадково, адже ще з юнацьких років він захопився історією. Він ретельно вивчає архівні матеріали судових процесів над народниками, знайомиться з матеріалами про участь Олександра Ульянова в організаціях, продовжувачів традицій "Народної волі". Тому у його творчості провідною темою стає народництво. В журналі "Життя і революція" № 9 за 1925 р. надруковано його віршований твір "Народовольці", в якому йдеться про героїзм Степана Халтурина, Андрія Желябова та Софію Петровську як борців проти самодержавства. У 1928 р. виходить його перший історичний роман про народників, про революційне народництво "Перші хоробрі". Він був відзначений другою премією на Республіканському конкурсі творів для юнацтва. Незабаром вийшли ще три його історичні романи, присвячені народницькому руху семидесятих - вісімдесятих років - "Нова зброя" (1932 р.), "Роковані на смерть" (1933р.) та "Бунтарі" (1934р.).

Олександр Соколовський одним з перших в українській літературі початку 1930-х рр. починає досліджувати тему національно-визвольної боротьби українського народу в ХУІІ ст. Його роман "Богун" (1931 р.) - перший український історичний роман, написаний у радянські часи на цю тему.

Талановитий майстер історичного роману розпочинає роботу над такими творами, як "Дмитро Лизогуб", "Чернігів", "Каторга", "Червоне козацтво" та іншими. Та новим захоплюючим ідеям і задумах не судилося збутися.

20 жовтня 1937 р. Олександра Соколовського було заарештовано. Йому було висунуто вигадані обвинувачення в тому, що нібито 1932 р. він увійшов до антирадянської есерівської організації, а 1936 р. був перевербований антирадянською націоналістичною організацією. Військова колегія Верховного суду СРСР 22 серпня 1938 р. засудила О. Соколовського до найвищої міри і того ж дня він був розстріляний у Лук'янівській в'язниці м. Києва. Похований на Лук'янівському кладовищі в одній могилі з іншим політв'язнями. Посмертно реабілітований. На жаль, рукописи, велика бібліотека і майно О. Соколовського були конфісковані у 1938 р. і зникли...